

Rolnummer 632
Arrest nr. 5/95 van 2 februari 1995

A R R E S T

In zake : het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van artikel 376 van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, ingesteld door de n.v. Bic Benelux.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters L.P. Suetens, H. Boel, L. François, P. Martens, J. Delruelle, G. De Baets, E. Cerexhe en H. Coremans, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van het beroep

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 24 december 1993 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 27 december 1993, is beroep tot gedeeltelijke vernietiging ingesteld van artikel 376 van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 20 juli 1993, door de n.v. Bic Benelux, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te 1030 Brussel, Haachtsesteenweg 55.

Bij hetzelfde verzoekschrift was de schorsing gevorderd van de voormelde wetsbepaling.

Die vordering is verworpen bij het arrest nr. 11/94 van 27 januari 1994, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 5 maart 1994.

II. De rechtspleging

Bij beschikking van 27 december 1993 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van het beroep is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 5 januari 1994 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 januari 1994.

Bij beschikking van 12 januari 1994 heeft voorzitter M. Melchior de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

Memories zijn ingediend door :

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 14 februari 1994 ter post aangetekende brief;
- de Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, bij op 21 februari 1994 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 29 april 1994 ter post aangetekende brieven.

Een memorie van antwoord is door de verzoekende partij ingediend bij op 27 mei 1994 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 31 mei 1994 en 6 december 1994 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 24 december 1994 en 24 juni 1995.

Bij beschikking van 29 juni 1994 heeft het Hof de partijen gevraagd uiterlijk op 31 augustus 1994 een aanvullende memorie in te dienen betreffende de eventuele weerslag van de wet van 3 juni 1994 tot wijziging van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen bij op 6 juli 1994 ter post aangetekende brieven.

Een aanvullende memorie is door de Ministerraad ingediend bij op 31 augustus 1994 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 21 september 1994 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 25 oktober 1994.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 22 september 1994 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 25 oktober 1994 :

- zijn verschenen :

. Mr. E. de Cannart d'Hamale en Mr. M. Goethals, advocaten bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partij;

. Mr. B. Asscherickx en Mr. I. Cooreman, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

. Mr. P. Van Orshoven, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en G. De Baets verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. Onderwerp van de bestreden bepaling

De bestreden bepaling maakt deel uit van de gewone wet van 16 juli 1993, met name van boek III, dat handelt over de milieutaksen. Het aangevochten artikel 376 is het enig artikel van hoofdstuk III van dat boek, met als titel : « De wegwerpartikelen ». Het luidt als volgt :

« § 1. De hierna genoemde wegwerpartikelen, met uitzondering van die bestemd voor geneeskundig gebruik, die in het verbruik worden gebracht, worden onderworpen aan een milieutaks, overeenkomstig de hierna volgende tabel :

Produkten	Milieutaks	Verminderde milieutaks
Wegwerpscheerapparaten	10 frank	-
Wegwerpfototoestellen	300 frank	100 frank

§ 2. Met betrekking tot de wegwerpfototoestellen worden de apparaten vrijgesteld waarvoor de belastingplichtige het bewijs levert dat 80 % van de onderdelen van alle wegwerpfototoestellen die hij in het verbruik brengt, worden hergebruikt bij de vervaardiging van andere fototoestellen van hetzelfde type.

De toestellen waarvoor de belastingplichtige het bewijs levert dat de onderdelen voor minimum 80 % gerecycleerd zijn, worden onderworpen aan een verminderde milieutaks van 100 frank. »

IV. In rechte

- A -

Standpunt van de verzoekende partij

A.1.1. De aangevochten bepaling schendt het beginsel van de gelijkheid voor de wet in zoverre zij vier discriminaties instelt :

- discriminatie tussen de verkopers van wegwerpscheerapparaten en de verkopers van andere aan de milieutaks onderworpen artikelen : de eerstgenoemden worden strenger behandeld, aangezien zij geen mogelijkheden van vrijstelling hebben en het bedrag van de belasting hoger is;

- discriminatie tussen de verkopers van wegwerpscheerapparaten en de verkopers van andere wegwerpartikelen, die niet aan de milieutaks zijn onderworpen;

- discriminatie tussen de verkopers van wegwerpscheerapparaten en de verkopers van wegwerpfototoestellen : laatstgenoemden beschikken, anders dan eerstgenoemden, over een mogelijkheid van vermindering en het bedrag van de belasting is minder hoog;

- discriminatie tussen de verkopers van wegwerpscheerapparaten, naargelang deze al dan niet een steel hebben : volgens de verzoekende partij zijn de wegwerpvullingen ook wegwerpscheerapparaten, maar zonder steel; dat is niet de mening van de federale Regering, die ze niet aan de milieutaks zou onderwerpen; de verzoekende partij ziet daarin een discriminatie.

A.1.2. De aangevochten bepaling miskent eveneens het evenredigheidsbeginsel in zoverre :

- het verband tussen de fiscale penalisatie en de realiteit van de milieuhinder buitensporig is, gelet op het hoge karakter van de belasting;
- de belasting zo een prohibitief effect heeft dat zij de scheerapparaten in feite onverkoopbaar zal maken en de verzoekende partij van de markt zal verdringen;
- er geen echt vervangingsprodukt is voor de wegwerpscheerapparaten : het vroegere systeem van stalen mesjes biedt niet hetzelfde comfort noch vooral dezelfde veiligheid; indien de vullingen, die door de verzoekende partij als wegwerpscheerapparaten zonder steel worden gekwalificeerd, zouden worden geacht die vervangingsprodukten te zijn, zou een onevenredigheid tussen de verschillen in hinder en de fiscale gunst die voor laatstgenoemde geldt moeten worden vastgesteld.

A.1.3. Ten slotte schendt de bestreden bepaling verscheidene bepalingen :

- schending van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (recht op eerbiediging van eigendom);
- schending van artikel 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (niet-discriminatie);
- schending van het Verdrag van Rome, namelijk :
 - . schending van artikel 30 van het Verdrag (verbod van kwantitatieve invoerbeperkingen en maatregelen van gelijke werking);
 - . schending van artikel 95, tweede lid, van het Verdrag (verbod om op de produkten van andere Lid-Staten belastingen te heffen die van die aard zijn dat andere produkties worden beschermd);
 - . schending van de richtlijn van 28 maart 1983 die voorziet in een informatiemaatregel op de gebieden van de technische normen en reglementeringen.

Standpunt van de Ministerraad

A.2.1. Over het toekennen van de vrijstellingen en het vaststellen van het bedrag van de taksen oordeelt de wetgever. Het onderscheid tussen de verkopers van wegwerpscheerapparaten en de verkopers van andere aan de milieutaks onderworpen voorwerpen is objectief en redelijk verantwoord : de wegwerpscheerapparaten zijn niet vrijgesteld omdat het hergebruik ervan onmogelijk is. Op alle wegwerpscheerapparaten wordt een milieutaks van 10 frank geheven. Het komt het Hof niet toe te beslissen of dat bedrag opportuun of wenselijk is. Er bestaat trouwens een redelijk verband van evenredigheid tussen het gebruikte middel en het nagestreefde doel : de consument zou er niet toe worden aangezet een ander produkt te kopen indien de wegwerpscheerapparaten niet het drievoudige van de vroegere prijs zouden kosten.

A.2.2. Over de vraag of de wegwerpscheerapparaten meer of minder milieuschade veroorzaken dan de andere, niet aan de milieutaksen onderworpen wegwerpvoorwerpen oordeelt de wetgever, die van drie grote principes uitging : het bestaan van soortgelijke produkten; de voorbeeldfunctie van de aan de taksen onderworpen produkten; de inachtneming van de gepaste termijnen voor de inwerkingstelling van de milieutaksen. De concretisering van die drie principes verantwoordt de keuze van de produkten.

A.2.3. Het verschil tussen de wegwerpscheerapparaten en de wegwerpfototoestellen is verantwoord in zoverre het niet mogelijk is de wegwerpscheerapparaten te hergebruiken of te recyclen noch de consumenten ertoe aan te zetten ze terug te brengen na gebruik. De doelstelling van de taks van 10 frank bestaat er niet in het permanente beleid van de overheid te financieren maar de gewoontes van de producenten en de consumenten te wijzigen in meer milieuvriendelijke zin.

A.2.4. Het verschil tussen de scheerapparaten met steel en de vullingen zonder steel is verantwoord : de scheerapparaten met steel veroorzaken meer milieuschade vermits de steel kan worden hergebruikt wanneer

slechts de vullingen weggeworpen kunnen worden.

A.2.5. Uit dezelfde overwegingen blijkt dat het bedrag van de taks niet onevenredig is : de prohibitieve werking zou niet zijn bereikt indien de taks niet tot de verdrievoudiging van de prijs zou leiden.

A.2.6. De verzoekende partij erkent het bestaan van vervangingsprodukten vermits zij stelt dat de consument gedwongen zou zijn opnieuw het vroegere systeem te gebruiken van stalen mesjes die van hun houder gescheiden kunnen worden, waarvan de doeltreffendheid en de veiligheid identiek zijn.

A.2.7. Het Hof is niet bevoegd om een schending te beoordelen van artikel 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens of van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol nr. 1 ervan. Het tweede lid van dat artikel bepaalt trouwens dat geen afbreuk wordt gedaan aan het recht dat een Staat heeft om die wetten toe te passen welke hij noodzakelijk oordeelt om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen en boeten te verzekeren.

Ook al zou kunnen worden aangenomen dat de verzoekende partij in combinatie met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet internationaalrechtelijke bepalingen aanvoert, toch ontleent zij eraan geen argument dat verschilt van die welke zij afleidt uit de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet.

A.2.8. Alleen de artikelen 95 tot 99 van het Verdrag van Rome, die betrekking hebben op de belastingen, zouden door de verzoekende partij kunnen worden aangevoerd : het Hof van Justitie heeft herhaaldelijk geoordeeld dat de werkingssfeer van artikel 30 zich niet uitstrekt tot de economische belemmeringen die beoogd worden door andere bepalingen van het Verdrag, zoals artikel 95 ervan.

De wetgever heeft trouwens de milieutaks toepasselijk gemaakt op de Belgische en geïmporteerde produkten.

Gesteld dat artikel 30 toepasselijk is, dan wordt de maatregel verantwoord door een van de in artikel 36 opgesomde redenen : de dwingende vereiste van de bescherming van het leefmilieu.

Aangezien de interpretatie van het gemeenschapsrecht geen plaats laat voor twijfel, is er geen reden een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie.

A.2.9. Artikel 95 van het Verdrag van Rome wordt evenmin miskend vermits de milieutaks geheven wordt op zowel de gempotteerde als de nationale wegwerpscheerapparaten met steel.

A.2.10. De richtlijn van 28 maart 1983 is niet rechtstreeks toepasselijk in de nationale rechtsorde. Zij bepaalt niet dat de miskening ervan bestraft zou worden door een vernietiging. De verplichting het produkt te voorzien van een kenteken is vastgesteld niet in artikel 376 maar in artikel 391, dat niet wordt bestreden. Ten slotte is de richtlijn niet toepasselijk op een verplichting die een onontbeerlijke modaliteit is voor de uitvoering van een fiscale regel.

Standpunt van de Vlaamse Regering

A.3.1. Het Hof antwoordde adequaat op de argumentatie van de verzoekende partij in B.3.2 tot B.4.4 van het arrest nr. 11/94 van 27 januari 1994, waarbij de vordering tot schorsing werd verworpen.

A.3.2. Het Hof besliste reeds meermaals dat de fiscale wet noodzakelijk de verscheidenheid van de toestanden die zij beoogt moet opvangen door gebruik te maken van categorieën die slechts op vereenvoudigende en benaderende wijze met de werkelijkheid overeenstemmen. De wetgever heeft aangekondigd dat milieutaksen zouden worden geheven op andere wegwerpartikelen die hij niet onmiddellijk heeft belast om rekening te houden met een aanvullend onderzoek dat door de Opvolgingscommissie zal worden verricht.

A.3.3. De verzoekende partij bewijst niet dat de wegwerpscheerapparaten recycleerbaar zijn of vervaardigd zouden worden met gerecycleerde onderdelen, wat trouwens weinig waarschijnlijk lijkt.

A.3.4. Het verschil in bedrag van de milieutaks tussen de scheerapparaten en de fototoestellen wordt

verantwoord door de verschillende prijzen ervan : de milieutaks moet hoog zijn om ontradend te zijn. De verschillende behandelingen zijn van toepassing op verschillende situaties.

A.3.5. Wat de bepalingen van het internationaal recht betreft, wordt verwezen naar de motivering van het arrest nr. 11/94.

Antwoord van de verzoekende partij

A.4.1. Hoewel over de vaststelling van het bedrag van de milieutaks en de toekenning van de vrijstellingen de wetgever oordeelt, moet deze nochtans de grondwettelijke regels van gelijkheid en niet-discriminatie in acht nemen. Hij moet dus de redenen geven van de beslissing die hij heeft genomen. De bewijslast wordt omgekeerd wanneer, zoals door de Vlaamse Regering, wordt gesteld dat de verzoekende partij niet bewijst dat de wegwerpscheerapparaten gerecycleerd zouden kunnen worden. De verklaringen van de Ministerraad zijn evenmin gegrond.

Er wordt niet uitgelegd waarom het bedrag van de milieutaks op de wegwerpscheerapparaten 150 tot 250 pct. is, noch waarom de ontrading totaal zou moeten zijn voor die artikelen terwijl zij gedeeltelijk kan zijn en uitzonderingen kan inhouden voor de andere milieutaksprodukten.

A.4.2. Tal van wegwerpvoorwerpen brengen meer milieuschade toe dan de wegwerpscheerapparaten, die 7 tot 20 maal gebruikt worden, en terwijl het vervangingsprodukt ervoor, het scheerapparaat met mesjes, niet dezelfde voordelen inzake comfort, doeltreffendheid en veiligheid biedt. De keuze, onder de wegwerpapparaten, van de scheerapparaten en de fototoestellen is discriminerend.

Hoewel de milieutaksen slechts geleidelijk kunnen worden ingevoerd, toch zou moeten worden verantwoord dat begonnen moest worden met de scheerapparaten, veeleer dan met de plastic zakken of de wegwerpborden en -bekertjes.

Hetzelfde geldt voor het argument in verband met de voorbeeldfunctie van de milieutaks of de aangepaste termijn voor de inwerkingstelling ervan : niets verantwoordt dat de twee in aanmerking genomen wegwerpvoorwerpen belast worden met uitsluiting van de andere.

A.4.3. Het verschil in bedrag tussen de scheerapparaten en de fototoestellen wordt niet verantwoord door een vermeende onmogelijkheid van recyclage, noch door verschillen van respectieve kosten, noch door de omstandigheid dat de fototoestellen zouden kunnen worden teruggebracht.

De wegwerpscheerapparaten met steel en de « cassettes » zonder steel zijn wegwerpvoorzieningen waarvan de mesjes niet kunnen worden gescheiden : zij onderscheiden zich door de vorm, niet door de mate van milieuonvriendelijkheid.

A.4.4. Het evenredigheidsbeginsel is geschonden zowel wat het bedrag van de taks als het prohibitieve karakter ervan en het niet voorhanden zijn van een echt vervangingsprodukt betreft.

A.4.5. Er wordt verwezen naar het verzoekschrift wat de - subsidiair aangevoerde - schendingen van het internationaal recht betreft.

- B -

B.1. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.2. De wet omschrijft de milieutaks als een «taks die gelijkgesteld is met accijnzen welke wordt geheven op een in het verbruik gebracht produkt, wegens de schade die het aan het milieu geacht wordt te berokkenen» (artikel 369, 1°, van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur).

Door de gelijkstelling met accijnzen beoogde de wetgever zowel de in het land geproduceerde goederen als de ingevoerde goederen aan de milieutaksen te onderwerpen, maar niet de voor de export bestemde produktie (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 77).

B.3. Luidens de parlementaire voorbereiding van de bijzondere wet en van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur is de milieutaks «elke belasting van een voldoende hoog niveau om het gebruik of het verbruik van milieubelastende produkten aanzienlijk te beperken en/of om de produktie- en verbruikspatronen te oriënteren naar produkten die meer aanvaardbaar zijn op het vlak van het milieu en op het vlak van het behoud van natuurlijke hulpbronnen» (*Gedr. St.*, Senaat, 1992-1993, nr. 558-1, p. 8; *Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 73).

B.4. Wat de milieutaks op eenmalige wegwerpartikelen betreft, beoogt de wetgever de vermindering of zelfs het verdwijnen van het verbruik van sommige wegwerpartikelen waarvoor duurzamere vervangingsprodukten bestaan, zoals, in het geval van de wegwerpscheerapparaten, de scheerapparaten met vervangbare mesjes (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 76; *Gedr. St.*, Senaat, 1992-1993, nr. 777-5, p. 7).

De lijst van de aan milieutaks onderworpen wegwerpartikelen zal worden aangevuld op grond van de voorstellen van de Opvolgingscommissie met betrekking tot het nut om gratis uitgedeelde plastic zakken, eenmalig gebruikte borden en bekertjes, niet-navulbare aanstekers enz. aan milieutaks te onderwerpen (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, pp. 83-84).

B.5. De milieutaksen, die ertoe strekken de consumptiegewoonten te wijzigen met het oog op de bescherming van het leefmilieu, hebben noodzakelijk tot gevolg dat diegenen anders worden behandeld die handel drijven in voorwerpen waarvan de wetgever wil dat zij verdwijnen of althans zeldzamer worden. Het Hof kan de door de wetgever gemaakte keuze niet kritiseren dan wanneer de verschillen die voortvloeien uit de wet kennelijk willekeurig of onredelijk zijn.

Ten aanzien van de beweerde discriminatie tussen de verkopers van wegwerpscheerapparaten en de verkopers van andere aan milieutaks onderworpen voorwerpen

B.6. Zoals de verzoekende partij stelt, zijn de wegwerpscheerapparaten van alle aan milieutaks onderworpen voorwerpen, die welke het zwaarst worden getroffen : het bedrag van de belasting is, proportioneel, het hoogste en er is in geen mogelijkheid van vermindering of vrijstelling voorzien.

Dat verschil in behandeling is evenwel niet zonder objectieve en redelijke verantwoording.

B.7. Wanneer de belasting die wordt geheven op een voorwerp dat tegen 4 of 6,50 frank verkocht wordt, ontmoedigend wil zijn, moet zij noodzakelijk proportioneel zwaarder zijn dan die welke geheven wordt op andere voorwerpen.

B.8. Dat in een vermindering of een vrijstelling van de milieutaks is voorzien voor andere voorwerpen, komt doordat zij opnieuw bruikbaar of recycleerbaar zijn. Anders dan hetgeen is voorgeschreven voor de voorwerpen die noodzakelijk aan de leveranciers worden teruggegeven - zoals de wegwerpfototoestellen - of die zich lenen tot een statiegeldstelsel, lijkt de recyclage niet gemakkelijk haalbaar voor de wegwerpscheerapparaten. De mogelijkheid van hergebruik is uitgesloten vanwege het principe zelf van het volledig wegwerpbare scheerapparaat, behalve wanneer de steel wordt behouden en alleen de gebruikte vullingen worden weggeworpen. De wetgever vermocht er dus van uit te gaan dat het gebruik van het scheerapparaat met vervangbare mesjes moest worden aangemoedigd. Men beriep zich op het bestaan van dat « duurzamer vervangingsprodukt » om de bestreden bepaling te verantwoorden (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 76; *Gedr. St.*, Senaat, 1992-1993, nr. 777-5, p. 7).

B.9. De definitie van wegwerpvoorwerp, die gegeven wordt in artikel 369, 7°, van de

wet « beoogt elk type artikel te omvatten, dat bestemd is om eenmalig te worden gebruikt of om een beperkt aantal maal te worden gebruikt, terwijl er een duurzamer vervangingsprodukt bestaat, dat voor hetzelfde doel kan worden gebruikt » (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 78). Er werd eveneens gepreciseerd dat « de mogelijkheid om het gebruikte, leeggemaakte of ontladen element te vervangen, te vullen of op te laden, niet enkel technisch van aard moet zijn, maar tevens erkend op de markt. Anders gesteld, een verbruiker moet bijvoorbeeld even gemakkelijk het niet-getaxeerd vervangprodukt van het wegwerpprodukt en de vulling kunnen kopen als het basisprodukt » (*ibidem*).

B.10. De verschillen tussen de twee categorieën van scheerapparaten verhinderen niet het scheerapparaat met navulling als vervangingsprodukt van het wegwerpscheerapparaat te beschouwen : de dienst die zij bewijzen is wezenlijk identiek; de overschakeling van het ene op het andere stuit niet op moeilijkheden die technisch of commercieel onoverkoombaar zouden zijn.

B.11. De invoering, op de wegwerpscheerapparaten, van een aanzienlijke milieutaks, die niet verminderbaar is en niet vatbaar voor vrijstelling, kan niet als kennelijk discriminerend worden aangezien.

Ten aanzien van de discriminatie tussen de verkopers van wegwerpscheerapparaten en de verkopers van andere, niet aan milieutaks onderworpen wegwerpvoorwerpen

B.12. De wetgever, die erin heeft voorzien dat, op de aanwijzingen die door de Opvolgingscommissie zullen worden gegeven, andere wegwerpvoorwerpen aan milieutaks zullen kunnen worden onderworpen, is ervan uitgegaan dat twee produkten waarvoor meer duurzame vervangingsprodukten bestaan in een eerste fase in aanmerking moesten worden genomen (*Gedr. St.*, Senaat, 1992-1993, nr. 777-5, p. 4). Hij wees eveneens op de « signaalfunctie van de milieutaksen in het bewustwordingsproces inzake het leefmilieu » (*ibidem*, p. 27), op het « eerder symbolisch karakter » van een milieutaks die « beoogt aan de consument een heldere boodschap over te brengen en zijn aandacht te vestigen op de negatieve aspecten van wegwerpgewoonten » (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 84). Hoewel hij zich ervan bewust is dat de rechtstreekse weerslag van de aangevochten bepaling op de vervuiling van het leefmilieu miniem zou zijn, heeft hij die toch verantwoord in zoverre « met de milieutaksen naast economische ook culturele

doeleinden (het veranderen van het gedrag van de gebruiker) worden nagestreefd » (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/17, p. 150).

B.13. Zelfs indien de bestreden bepaling zou leiden tot de verdwijning van de wegwerpscheerapparaten, kunnen de verantwoordingen die ervoor werden gegeven niet als klaarblijkelijk onredelijk worden aangezien. Weliswaar vertoont het wegwerpscheerapparaat geen aanzienlijk volume van afvalstoffen, maar toch kan worden aangenomen dat een wet die het gebruik ervan afremt, van die aard is dat zij een opvoedende functie vervult. De keuze, met dat doel, van een dergelijk object onder vele andere kan niet als willekeurig worden aangemerkt, aangezien het om een object gaat dat vroeger duurzaam was en waarvan een groot gedeelte van de bevolking dagelijks gebruik maakt.

Ten aanzien van de beweerde discriminatie tussen de verkopers van wegwerpscheerapparaten en de verkopers van wegwerpfototoestellen

B.14. Het stelsel dat het mogelijk maakt, wat de wegwerpfototoestellen betreft, aan de milieutaksen te ontsnappen of er de vermindering van te verkrijgen, is te verklaren door het feit dat die toestellen « toch al naar de verdeler moeten terugkeren voor het ontwikkelen van de films » (*Gedr. St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/17, p. 153). Die bijzonderheid vergemakkelijkt de recuperatie van de toestellen voor doeleinden van recyclage of hergebruik. Het blijkt niet dat dit stelsel gemakkelijk werkbaar is wat de wegwerpscheerapparaten betreft : de lage prijs en de frequentie van het gebruik ervan wettigen de twijfel aan de doeltreffendheid van het stelsel van terugkeer terwijl, in tegenstelling met de fototoestellen, de consument weinig of geen belang heeft om ze terug te geven aan de leveranciers.

Het verschil in behandeling dat door de verzoekende partij wordt aangeklaagd is niet klaarblijkelijk zonder verantwoording.

Ten aanzien van de beweerde discriminatie tussen verkopers van wegwerpscheerapparaten, naargelang de steel al dan niet wegwerpbaar is

B.15. Hoewel dat onderscheid niet uitdrukkelijk ingeschreven is in de aangevochten bepaling, blijkt uit de parlementaire voorbereiding dat de scheerapparaten waarvan alleen de vulling van mesjes wegwerpbaar is, niet aan de milieutaksen zullen worden onderworpen. Het scheerapparaat met wegwerpbare mesjes wordt trouwens als vervangingsprodukt beschouwd dat verantwoordt dat het volledig wegwerpbare scheerapparaat van de markt verdwijnt (*Gedr. St.*, Senaat, 1992-1993, nr. 777-5, p. 7; *Gedr.St.*, Kamer, 1992-1993, nr. 897/1, p. 76).

B.16. Het is niet klaarblijkelijk onredelijk de scheerapparaten die volledig wegwerpbaar zijn anders te behandelen dan die waarvan alleen de vulling wordt weggeworpen : de eerstgenoemde brengen, zonder noodzaak, een meer aanzienlijke hoeveelheid afvalstoffen voort; in zoverre zij de consument ertoe brengen een gedeelte van het scheerapparaat weg te werpen dat zou kunnen worden behouden, symboliseren zij de « wegwerpgewoonten » die de wetgever heeft willen afremmen. Het is niet discriminerend ze aan een milieutaks te onderwerpen waaraan de scheerapparaten met vulling ontsnappen.

Ten aanzien van de schending van het evenredigheidsbeginsel

B.17. Om de in B.7 tot B.16 uitgedrukte redenen is het niet onevenredig, ten opzichte van het nagestreefde doel, te voorzien in een als prohibitief beschouwde taks, zelfs indien daardoor het wegwerpscheerapparaat van de markt moet verdwijnen, vermits er een vervangingsprodukt bestaat dat de consumenten en de producenten in staat stelt hun keuze te herorinteren.

Het middel kan niet worden ingewilligd.

Ten aanzien van de beweerde schending van bepalingen van het internationaal recht en van het gemeenschapsrecht

B.18. Het Hof is niet bevoegd om kennis te nemen van middelen die rechtstreeks steunen op de schending van bepalingen van het internationaal recht of het gemeenschapsrecht.

B.19. Aangenomen dat de eerste twee van die middelen, die de schending aanklagen van bepalingen van het internationaal recht waarin het gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel is neergelegd, geacht kunnen worden impliciet gecombineerd te zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, toch steunen zij niet op andere argumenten dan die welke onderzocht zijn in B.1 tot B.17. en niet gegrond werden geoordeeld.

Zij moeten worden verworpen.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 2 februari 1995.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior